

Workshop diversiteit

De maatschappij in de les
24 september 2026

Catelijne Sillevis
Meta Kuipers

Intro en kennismaking

Oefening

Waar sta jij als docent als het gaat om het vormgeven van diversiteit in jouw opleidingsmodule

0- Ik doe er niets mee

10-Vertel mij wat, mijn lessen zijn er mee doordrenkt!

Diversiteit

Wat versta je eronder?

Diversiteit

- Etniciteit
- Gender
- Sociaal economische status
- Diversiteit in collectieve geschiedenis
- Taal
- Religie

Diversiteit

- Fysieke mogelijkheid/ beperking
- Seksualiteit/ seksuele oriëntatie
- Geestelijke gezondheid
- Neurodiversiteit
- Leeftijd/ generatie
- Opleidingsniveau
- Lichaam lengte/ omvang

Cultural awareness

Cultural awareness (cultureel bewustzijn) is het **begrijpen** en **erkennen** van de **overeenkomsten** en **verschillen** tussen diverse culturen.

Het stelt je in staat om je eigen culturele waarden, overtuigingen en gedrag kritisch te bekijken en te begrijpen hoe deze je interactie met anderen beïnvloeden.

Filmpje Pharos: https://youtu.be/ZNXEAavj8e4?si=A8NEOCJ4-LYH_bXc

Cultural awareness

- Herken de grenzen van wat je weet,*
 - Wees bewust van je eigen aannames en vooroordelen,*
 - Merk op wanneer er verschillen zijn in macht en positie,*
 - Sta open voor de persoon en wees bereid om hier iets mee te doen*
-
- Culturele bescheidenheid : respecteer dat wat we niet weten*

Wat vraagt het ?

- Jezelf kennen (normen en waarden)
- Nieuwsgierigheid in en oprechte belangstelling voor de ander
- Niet oordelen
- Perspectivische lenigheid
- Lef om vragen te stellen vanuit 'niet weten', het durven niet te weten cultural humility

Wat vraagt het ?

- Jezelf ondertitelen/inbrengen
- Algemene kennis over o.a. cultuurverschillen, historie en het perspectief daarop, impact armoede/ migratie, vluchteling zijn, gender en identiteitsissues etc. bv continuum individueel - -----collectief; / piramide: welk leefgebied/domein geeft de meeste stress?
- Bewustzijn om je focus heen en weer te bewegen: in – uit zoomen, (ecologisch model van Bronfenbrenner kan helpend schema zijn)
- Tijd... contact maken, aansluiten

bronfenbrenner

Individu (kenemerken)

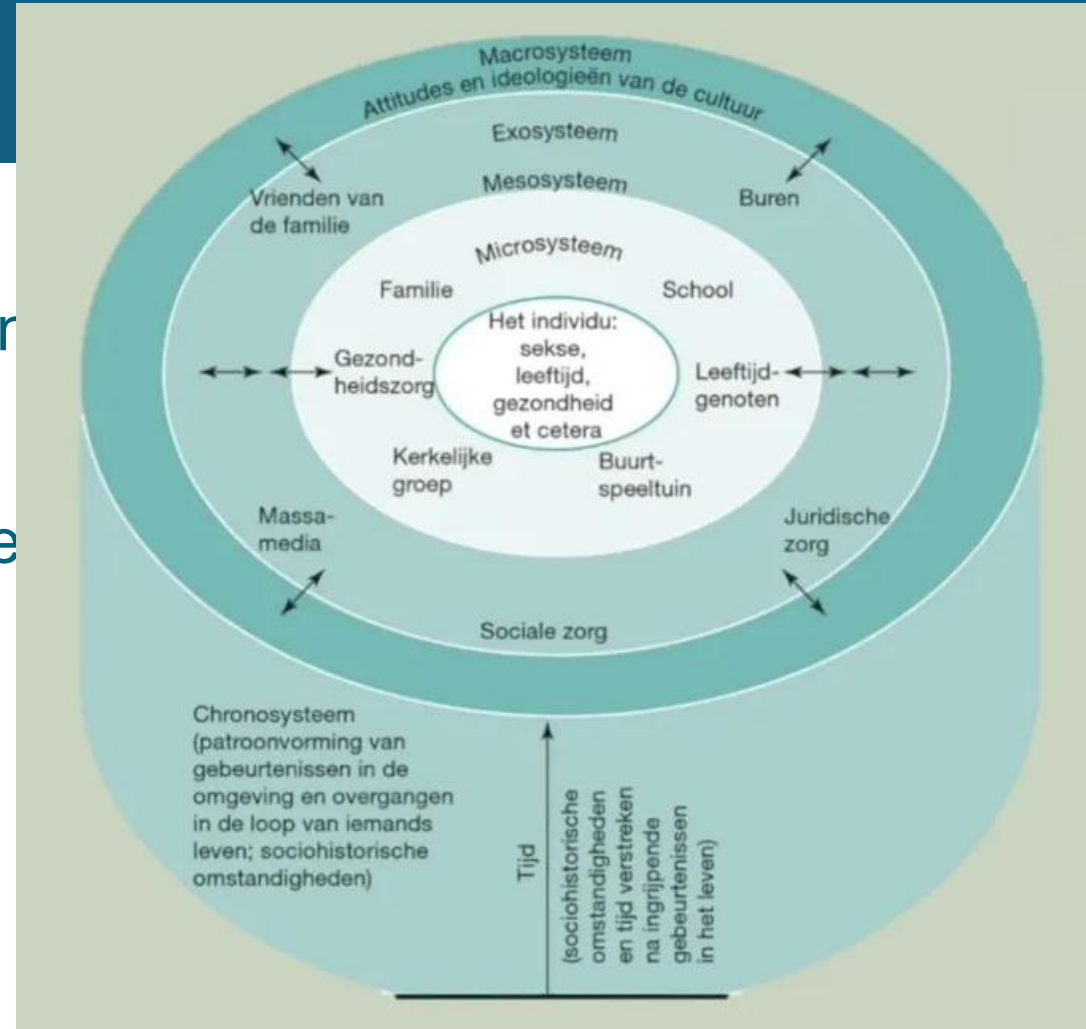
Micro (directe mensen eromheen)

Meso (relaties tussen micro)

Exo(invloed van andere systeme

Macro (invloed van de cultuur)

Chrono (tijdlijn individueel/
historische gebeurtenissen)

Psycho educatie gesprek

Hoe kan dit bijdragen aan

- Normaliseren
- Hanteren
- Gelijkwaardige samenwerking

Hetzelfde principe keert steeds terug: hoe begrijp jij als professional de ander, zodat hij/ zij zich begrepen voelt versterken jullie samen zicht op aard en contact van de klachten zodat jouw hulp zo goed mogelijk aansluit.

Oefening Stap in de schoenen

.Migratie

- Trailer shadowgame
- <https://www.youtube.com/watch?v=M0AiDIhycEE>

Migratie

- Kennis verschil culturen
- Continuüm
- Impact

'Ik'-Cultuur

Individualistisch: wie ben je?

Individueel belang: onafhankelijk, assertief, eigen keuze , individuele ontwikkeling

Lage machtsafstand

Eerlijkheid: fouten toegeven, bekennen
waarden, slecht nieuws meteen vertellen

'Wij'-Cultuur

Collectivistisch: bij wie hoor je?

Groepsbelang: verbonden met de groep, gehoorzaam, bescheiden, bijdragen aan groep

Hoge machtsafstand

Om eer intact te houden: fouten toedekken, ontkenning voorkomt verlies van vertrouwen, slecht nieuws voorzichtig brengen

Migratie/ vluchteling zijn

Het vertrek:

- Het achterlaten van oorlog, armoede, onderdrukking of uitbuiting
- Familie, vrienden, thuis, school, dorp, buurt, taal, gebruiken
- Eten, geuren, kleuren, gewoontes
- Klimaat, landschap, infrastructuur
- Jongere is vanaf moment van vertrek zelfredzaam en in de ogen van de familie en de jongere zelf 'volwassen'.
- De wens bij te dragen aan familiebelang

Migratie/ vluchteling zijn

De vlucht:

- Ontberingen, stress, angstige momenten, uitputting, geweld, honger
- Tijdens bootreis: familie verliezen, mensen zien verdrinken, gebrek aan water en eten
- Libië: Gijzelingen, martelingen (losgeld), verkrachtingen
- Reis verdienen door uitbuiting (slavernij).
- Solidariteit, vriendschap, zelfredzaamheid, spiritualiteit etc
- Overlevingsstrategieën, coping, kracht, moed etc

Migratie / vluchteling zijn

De aankomst:

- Blijdschap en hoop
- Alles is anders (cultuurshock); Mensen, taal, klimaat, infrastructuur, systeem, bureaucratie, eten etc
- Veel onrust; Procedures, ambtenaren, wachten, overplaatsingen, veel verschillende mensen, plaatsen, andere vluchtelingen , gevechten, agressie, discriminatie etc
- Veel onzekerheid en stress; De procedure, gezinshereniging, zorg om achtergebleven familie, angsten, traumatische klachten etc

Oefening Stap in de schoenen

.Armoede

.Lezing Tim 's Jongers <https://www.youtube.com/watch?v=Ofi>

Tim 's Jongers:

'Onder veel beleid zit de gedachte: ik ben nooit arm geweest, maar was ik arm, dan deed ik het tien keer beter dan jij'

Nederlands armoedebeleid houdt mensen klein of vermorzelt ze;

'Arme kinderen vindt iedereen zielig, volwassenen hebben het aan zichzelf te danken, dat zijn domme mensen.' Maar effectieve hulp komt niet van de grond zonder ervaringskennis.

Armoede

Diepte van armoede:

financieel, cultureel, sociaal instantie persoonlijk kapitaal

Ipv sociale ladder opklimmen -> 'tunnelkruipen'

Hooploosheid:

Je bent overtuigd dat er niets meer aan je situatie is te veranderen; je hebt doelen maar ziet deze geblokkeerd/ je verwachtingen van de toekomst zijn uiterst negatief.

WRR rapport **Grip:**

'Beleid moet zo worden ingezet dat het mensen helpt om hun levensdoelen te behalen, de zekerheid te hebben om hun leven zelf in te richten.'

SCP: Richt je op de mens, verdiep je in het perspectief van de burger: 'het is moeilijk om de mens in zijn geheel en in al zijn contexten te zien(..) . Want door écht naar mensen te blijven kijken, blijven we zelf ook menselijk'

Impact Armoede

- Chronische stress-> mentale, fysieke problemen.
- voortdurend gevoel van overleven
- Gevoel van agency, grip kwijt
- Mee kunnen doen (participatie) beperkt
- Sociaal isolement
- Niet bouwen aan een toekomst
- Invloed ouder-kind interactie (stress/scherpte/overzicht/emotionele beschikbaarheid: cirkel van falen).
- Moeite sturing van de cognitieve vaardigheden, zoals beheren van jezelf en de bronnen die nodig zijn om een doel te bereiken (executieve functies)
- Overheidssysteemstress
- Schaamte
- Je houdt de angst dat je alles weer kwijt kunt raken

'ze krijgt het advies een eigen bedrijf te beginnen, maar hoe doe je dat zonder zelfvertrouwen?' 'ze wordt ergens verwacht, de coach geeft haar het gevoel dat er echt iemand naar haar luistert'

Bestaansonzekerheid

- RVS: voor 1 op de 6 mensen is bestaanszekerheid niet vanzelfsprekend. (glijbaan, draaideur, moeras)
- Verhogen minimumloon is niet voldoende-> investeren in stabiele financiën, huisvesting, gezondheid, netwerk en leeromgeving: ‘meer nodig dan bestaanszekerheid, help mensen om hun levensdoel te halen, controle om hun leven zelf in te richten ‘.
- Mechanisme : ‘**corrosive disadvantage**’ (roest dat zich vastbijt, ketens van achterstanden: bv. huiselijk geweld-schoolprestaties-sociaal stigma-werkeloosheid-ongezondheid; ongeval- arbeidsongeschiktheid-scheiding-dakloosheid)
- Duurt jaren

Tips leergoep/ lesgroep

Parallel met cliënten:

.Genogram maken en daarmee achtergrond delen (casusvoorbeelden), narratief genogram

.Cultureel interview

.Contextuele vragen: in tweetallen elkaar bevragen: bv. wanneer ben je een goede ouder? wanneer een goede zoon/ dochter? hoe wordt er vanuit jouw context gekeken naar mentaal welzijn? hoe is je geleerd om om te gaan met (psychische) problemen? hoe is gekeken naar seksualiteit en seksuele identiteit? naar je plek in de samenleving in de toekomst? naar omgang met geld, bezit? naar mensen uit een andere sociaal economische klasse?

.Kennismakingsoefeningen leergroep-lesgroep:

.Vertel je naam/namen, iets over de herkomst van je namen en de betekenis voor je;

.Rij laten opstellen met betrekking tot een thema: leeftijd (uitwisselen kenmerken van de leeftijdsgroep), sociaal-economische achtergrond (uitwisselen normen en waarden tav werk, geld, mentale/ opvoedingsproblemen bv.) Laat ieder in eigen groep uitwisselen en dan elkaar vertellen wat naar voren komt.

.Perspectivische lenigheid oefenen: korte situatieschetsen geven (bv Fatma staat bij de bushalte, bus rijdt voorbij en ze voelt zich heel ongelukkig) en mensen uitnodigen te bedenken wat er in persoons hoofd om zou kunnen gaan?

.NB: veiligheid in de groep moet gewaarborgd worden

En verder

Hoe past dit in jullie context als opleider, docent bij RINO Amsterdam, neem even een moment om daar over na te denken.

Welke concrete stappen je gaat zetten naar aanleiding van het geleerde van vandaag schrijf tenminste 3 punten op.

Wat heb je nodig van de opleiding om hier ruimte en plezier in te hebben?

Plenaire terugkoppeling

Succes !

